

ВОДИЧ ЗА ИНВЕСТИТОРЕ

ОПШТИНА ЂУПРИЈА

„Водич за инвеститоре општине Ђуприја“ је израдила Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља (РЕДАСП) у сарадњи са општином Ђуприја.

Овај Водич је настао у оквиру пројекта Link Up! Serbia II, који спроводи Међународни центар за развој миграционих политика (ICMPD). Национални партнер на пројекту је Министарство за европске интеграције Владе Републике Србије. Кључни имплементациони партнери на пројекту су: Привредна комора Србије (ПКС) и 6 регионалних развојних агенција (РРА): РАРЕИ (Београд), РРА – БП (Пожаревац), Центар за развој Јабланичког и Пчињског округа (Лесковац), РРА Југ (Ниш), РЕДАСП (Крагујевац) и РАРИС (Зајечар).

Пројекат Link Up! Serbia II финансира Аустријска развојна агенција (АДА), средствима Аустријске развојне сарадње (АДС) у износу од 1.669.454 евра. Општи циљ пројекта је подстицање транснационалних предузетничких активности са и кроз српску дијаспору у Аустрији, Швајцарској и Немачкој (ДАСН земље) олакшавањем приступа знању, пословним мрежама и финансијским ресурсима.

Садржај овог документа је искључива одговорност Регионалне агенције за економски развој Шумадије и Поморавља (РЕДАСП) и ни на који начин не може одражавати ставове Међународног центра за развој миграционих политика (ICMPD) и Аустријске развојне сарадње (АДС).

1. Опште информације о општини

Општина Ћуприја, се налази у средишту Поморавског округа, окружена Јагодином на североистоку, општином Параћин на југу, и општином Деспотовац на северозападу. Територију општине пресеца један од главних путних праваца, Коридор 10, а саобраћајницама је добро повезана са осталим општинама из окружења.

Град се налази на најнижој моравској тераси у централном делу Србије на обалама реке Раванице и Велике Мораве, у средишњем делу горњег Поморавља. Општина је смештена у долини, са десне стране опасана благим обронцима Кучајских планина, а са леве стране планином Јухор. И поред тога Ћуприја се сматра равничарско низијским градом.

Основни подаци о климатским карактеристикама овог краја одређени су својствима и елементима умерено континенталне климе са просечно довољним количинама падавина и мањим утицајем ветрова, изузев кошаве.

Према подацима последњег званичног пописа становништва спроведеног 2011.године, на територији општине Ћуприја живи 30.645 становника, од чега у самом градском насељу око 20.000. Према последњој процени Републичког завода за статистику 2019.године забележен је податак од 27.823 становника¹.

Површина општине износи 28.700ha, односно 287km², од чега укупну пољопривредну површину чини 92,9%, односно 21.736,3741ha и најдоминантније су оранице и баште, које покривају 79,1% земљишта.

У Ћуприји ради око 7.300 људи са просечном зарадом од 44.500 динара (нето), док је незапослених око 3.200. Послује око 1.000 предузетника и 370 привредних друштава. Најзаступљеније гране индустрије укључују производњу прехранбених производа, металних производа, прераду дрвета и производа од пластике.

Ћуприја поседује мрежу здравствених установа која се састоји од Завода за јавно здравље Поморавље,

¹ (Витални догађаји 2019. <https://www.stat.gov.rs/oblasti/stanovnistvo/rodjeni-i-umrli/>).
With funding from

Опште болнице, Дома здравља и седам сеоских амбуланти. У граду постоје четири основне школе са још 12 школских подручних јединица, предшколска установа Дечја радост са 4 вртића и 5 сеоских одељења, три средње, једна висока школа струковних студија и две музичке од којих је једна сврстана у школе од посебног националног значаја *Школа за музичке таленте*.

За реализацију већине културних и едукативних дешавања у Ћуприји задужене су *Установа културе Ћуприја, Народна библиотека Душан Матић и Музеј Хореум Марги – Равно*.

На територији општине Ћуприја постоји и више споменика културе од којих поједини попут манастира Раванице имају висок национални значај. Сам центар града налази се на ископинама римског града Хореум Марги, чији се остаци могу видети у склопу истоименог музеја.

Спорт у Ћуприји има традицију дужу од једног века. Данас на територији општине постоји 33 активних регистрованих клубова, од којих посебно треба издвојити Атлетски клуб из ког су потекли бројни домаћи, европски и светски шампиони.

Ћуприја је најпознатија по музици и атлетици, по природним лепотама и јединственом културно-историјском наслеђу. Овај град поред напред наведених споменика културе и *Школе за музичке таленте*, нуди и бројне туристичке занимљивости и манифестације. Основна туристичка понуда базирана је на културно-историјском, излетничком, спортско-рекреативном, гастрономском и манифестационом туризму.

Једна од значајних традиционалних манифестација је Међународни фестивал фолклора "Ускршњи сусрети Исаково", на којој се сваке године окупи неколико стотина учесника из околних земаља и дијаспоре.

Процењује се да је знатан број људи у дијаспори, али тачан број је непознат. Последњих година је приметан и незнатан број инвестиција људи из дијаспоре који успешно послује у Ћуприји.

Руководство општине Ћуприја је свесно значаја везе са дијаспором и институционализовало је сарадњу са дијаспором.

Помоћник председника општине за економски развој г-дин Бранко Милојевић (моб. 063 106 56 07, branko.milojevic@cuprija.rs) обавља послове координације КЛЕР-а и осталих служби општине Ћуприја са циљем унапређења односа са дијаспором.

Правилник о организацији и систематизацији радних места у ОУ општине Ћуприја (Службени гласник општине Ћуприја, бр. 12/2019), у оквиру послова локалног економског развоја – Канцеларије за локални економски развој (КЛЕР), систематизацијом је одређено да запослена Драгана Атанасковић (dragana.atanaskovic@cuprija.rs, kler@cuprija.rs) обавља послове локалног економског развоја и сарадње са дијаспором и ради на остваривању, очувању и јачању веза матичне државе и дијаспоре.

2. Положај општине

Општина Ћуприја има одличан геостратешки положај. Налази се у средишњем делу горњег Поморавља, смештена у долини, опасана благим обронцима Кучајских планина и планином Јухор. Град се налази на 43° 55' 23.4" северне географске ширине и 21° 22' 7.2" источне географске дужине и на 116 м апсолутне надморске висине.

Један од главних европских саобраћајница, Коридор 10 који спаја источну са западном Европом, пресеца територију општине Ћуприја. Са суседним општинама је добро повезана мрежом државних путева II А реда (158, 160, 186, 187) и II Б реда (383, 386).

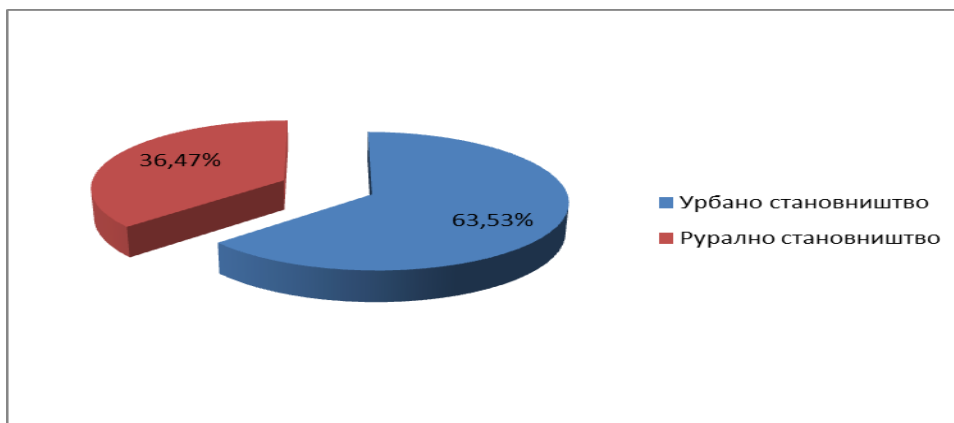

Повољном положају доприноси и магистрална двоколосечна пруга Суботица – Београд – Ниш, која је међународног карактера Е85 (Будимпешта-Суботица-Београд-Ниш-Скопље-Солун-Атина) и пролази кроз територију саме општине. Удаљеност Ћуприје од Београда износи 147 км, а од Ниша 89 км. Ћуприја чини јединствено трограђе заједно са Параћином на југу и Јагодином на северу.

Што се тиче ваздушног саобраћаја, сама општина Ћуприја нема аеродром, али је од аеродрома „Константин Велики“ у Нишу удаљена 80 км и од аеродрома „Никола Тесла“ у Београду 180 км. Решењем Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије, а под оперативним руковођењем аероклуба Ћуприја, општина Ћуприја је 2018.године добила регистровани спортски аеродром који се налази у непосредној близини Државног пута II А реда бр.160 на потезу Сење-Ћуприја. Аеродром се путем денивелисане раскрснице (удаљен 500m) прикључује на Државни пут I А реда бр. А1 деонице Београд-Ниш.

3. Демографија и људски ресурси

На територији општине Ђуприја се налази 15 сеоских и 3 градске месне заједнице. Према подацима последњег пописа, број становника у сеоским насељима варира од 142 до 1659, а 2 сеоска насеља броје мање од 300 лица.

Илустрација 1: Однос урбаног и руралног становништва

Пратећи кретање броја становника у Општини Ђуприја, током последњих 30 година, јасно је уочљив лагани пад, и то услед миграције ка већим градским центрима и земљама Западне Европе због привременог рада или трајног насељавања.

По попису становништва 2011. године општина Ђуприја имала је 30.645 становника што је за 21.1% мање у односу на попис који је спроведен пре тридесет година. Општа густина насељености износи око 97 становника по км².

Табела 1. Основни подаци

ОПИС	ИЗНОС
Становништво – процена током године	27823
Густина насељености (број становника/км ²)	97
Стопа живорођених	7
Стопа умрлих	18
Стопа природног прираштаја	-12
Очекивано трајање живота живорођених (просек година)	76
Просечна старост (у годинама)	46
Индекс старења (60+ година/0-19 година)	190
Просечан број чланова домаћинства	2,92

Извор: РЗС-Витални догађаји, 2019

Просечан број чланова по домаћинству је око 2,9. Радни контингент становништва чини око 64% укупног становништва.

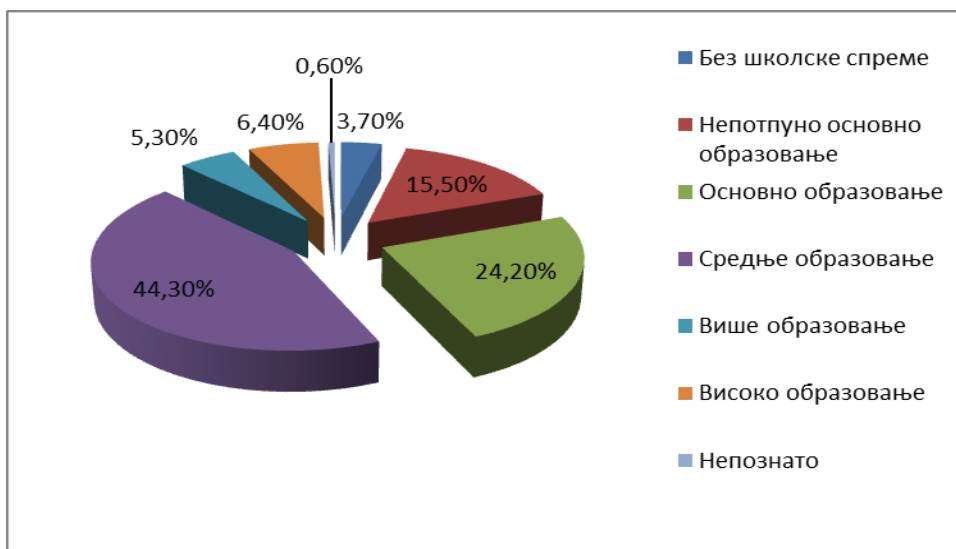
Табела 2. Становништво према старосним групама и полу

ОПИС	2018		2019	
	Ж	М	Ж	М
Деца старости до 6 година (предшколски узраст)	696	766	704	741
Деца старости од 7 -14 година (узраст основне школе)	969	1021	938	991
Деца старости од 15-18 година (узраст средње школе)	554	564	532	564
Деца старости 0-17	2071	2211	2025	2158
Број младих (15-29 година)	2185	2377	2140	2339
Радни контингент становништва (15-64 година)	9027	9071	8811	8907
Укупан број становника	14499	13704	14289	13534

Извор: РЗС

Када су у питању подаци за виталне догађаје, природни прираштај константно бележи негативне вредности, а последњи податак износи -12%.

Образовна структура становништва које је старије од 15 година, указује да је најбројнија групација становништва са средњим образовањем на коју се односи 44.5% посматране популације, док је 3.7% посматране популације без основног образовања. На основу података о образовној структури становништва, може се уочити да је женска популација доминантна у ниже образовним групацијама. Ово се посебно односи на групације становништва без основног образовања, где женска популација чини 54.3% посматране популације.

Илустрација 2: Становништво старости 15 и више година према школској спреми

У структури становништва према националности, у општини Ћуприја најбројнији су Срби са 92.2%, док међу националним мањинама по броју предњаче Власи са 2.5% и Роми са 1.3%. Бројност осталих групација, по овој структури је незнатна.

Општина Ћуприја је, као и већина локалних самоуправа у Србији, била погођена економском кризом деведесетих година прошлог века. Стагнацијом великих друштвених система, носилаца привредног развоја, долази до пада боја запослених, па се проблем увећања броја незапослених лица јавио као један од кључних проблема општине.

Од 2015. године приметан је пораст броја запослених. У последње три године тај број је приближно на истом нивоу, уз незнатни тренд раста.

Табела 3: Запослени према општини пребивалишта (у укупном броју су укључени и регистровани индивидуални пољопривредници)

Година	Број запослених
2017.	7081
2018.	7223
2019.	7258

Извор: Статистика запослености и зарада, РЗС

Према подацима Националне службе за запошљавање из септембра 2020.године, на бироу се без посла налази укупно 2.608 лица. Од тога први пут тражи запослење 1.417, оних који су били радно ангажовани је 1.191, док је без квалификација 827 особа. Највише незапослених је са средњошколским образовањем и лица без занимања и стручне спреме старосне групе од 30 до 54 год. Са III степеном образовања најбројнији су профили аутомеханичар, продавац, возач, металостругар. Са IV степеном образовања најбројнији су профили медицински, економски, саобраћајни, машински и књиговезачки техничара. Врло неповољно је што је велики број (104) матураната гимназије на бироу. Са високом стручном спремом на заводу за запошљавање налази се укупно 173 особа са VII степеном стручне спреме, и то највише доктора медицине, мастер и дипломираних правника и економиста (подаци добијени од НСЗ на дан 31.08.2020.године).

4. Привреда

Према степену развијености јединица локалних самоуправа, Ћуприја је сврстана у трећу групу развијености од 60 до 80% од републичког просека (Развојна агенција Србије. 2019. Уредба о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014.годину. Доступно на: <https://ras.gov.rs/uploads/2019/01/uredba-o-utvrdivanju-jedinstvene-liste-razvijenosti-regiona-i-jedinica-l-2.pdf>).

Структурна кретања запослених по секторима у Ћуприји највише упућују на секундарни сектор производне делатности.

У складу са обрачунским принципом места рада, учешће појединих Региона Шумадије и Западне Србије у БДП-у Републике Србије је 18,6% у 2018. години.

Учешће Поморавског управног округа у стварању БДВ (брutto додате вредности) Републике Србије је 1,7% (71751 милиона динара). У структури БДВ Поморавског управног округа најзаступљеније су услуге (55,3 одсто, што је испод републичког просека), индустрија (26,8 одсто, што је на нивоу републичког просека) и пољопривреда која учествује са 15,6 одсто, што је више у односу на просек Републике Србије. Грађевинарство учествује са 2,3 одсто, што је испод републичког просека.

Укупна спољнотрговинска робна размена Србије за период јануар-септембар 2020. године износи 28707,3 милиона евра – пад од 5,4% у односу на исти период претходне године. Пад је евидентан и код извезене робе, 6,0% и код увезене робе, 4,8%.

Посматрано регионално, Регион Шумадије и Западне Србије учествовао је у извозу Србије са 22,0%, а у увозу са 13,1%.

Табела 4: Спољно трговинска размена општине Ћуприја у 2019. години

Извоз/увоз по општинама

Порекло података РЗС

Период: 01 - 12. 2019.

Општине	Извоз (000 ЕУР)	Индекс $\frac{2019}{2018}$	Увоз (000 ЕУР)		Размена (000 ЕУР)	Нето извоз (000 ЕУР)	Покривеност увоза извозом (%)
	2019		2019	Индекс $\frac{2019}{2018}$	2019		
Ћуприја	11,932.2	81.1	10,666.2	111.5	22,598.5	1,266.0	111.9

Привреда општине Ћуприја је у 2019. највише извозила на тржишта следећих земаља: Немачке, Италије, Сједињених Америчких Држава, Босне и Херцеговине, Хрватске, Словачке, Швајцарске, Шведске, Турске и Црне Горе. У истом периоду је највише увозила из: Турске, Италије, Кине, Немачке, Словачке, Северне Македоније, Сједињених Америчких Држава, Бразила, Босне и Херцеговине и Мађарске.

Производи који су се највише извозили су:

- Остали намештај и његови делови
- Производи грађевински за уграђивање, пластични,
- Остали производи од дрвета
- Обавијено предиво и траке; жанила и замкасто предиво
- Остала обућа
- Месо говеђе, смрзнуто
- Остала обућа, од каучука, гуме или пластичне масе

- Костими, комплети, јакне, сукње, панталоне,
- Контејнери за било које материје, гвожђе или челик,
- Хлеб, пецива, колачи, бисквити; нафоре, обланде и слично

Производи који су се највише увозили су:

- Булдожери, англдозери, скрепери, багери и сл., самоходни
- Неразврстана роба по ЦТ
- Оков, прибор и сл., од простих метла, за намештај, врата
- Полимери винилхлорида и ост.халогенованих олефина
- Предиво од синтетичких филамената, не за малопродају
- Конструкције и делови, од гвожђа или челика
- Ост. готови производи од текстила,
- Моторна возила за превоз робе
- Возила моторна за специјалне сврхе
- Влакна стаклена (и стаклена вуна) и производи од њих

Табела 5: Спољно трговинска размена општине Ђуприја у периоду I-IX 2020. године

Извоз/увоз по општинама

Порекло података РЗС

Период: 01 - 09. 2020.

Општине	Извоз (000 ЕУР)		Увоз (000 ЕУР)		Размена (000 ЕУР)	Нето извоз (000 ЕУР)	Покривеност увоза извозом (у %)
	I-IX 2020	Индекс I-IX 2020 I-IX 2019	I-IX 2020	Индекс I-IX 2020 I-IX 2019			
Ђуприја	9,572.8	116.0	13,522.2	167.7	23,095.0	-3,949.5	70.8

Укупне инвестиције у нова основна средства у 2018. години у Ђуприји, по структури приказане су у следећим табелама:

Табела 6: Инвестиције у нова основна средства по техничкој структури, 2018. године (у хиљ. РСД)

Укупно	Грађевински радови	Домаћа опрема	Увозна опрема	Остало
374462	68094	230359	75326	683

Извор: РЗС

Табела 7: Инвестиције у нова основна средства по карактеру изградње, 2018. године (у хиљ. РСД)

Укупно	Нови капацитети	Реконструкција, модернизација, доградња и проширења	Одржавање нивоа постојећих капацитета
374462	39641	324534	10287

Извор: РЗС

На територији општине Ђуприја у 2019. години било је запослено око 7214 људи. Према методологији Републичког завода за статистику, која је измењена 2015. у овај број спадају и регистровани индивидуални пољопривредници. У последњим годинама долази до минималних осцилација у броју запослених. Ове промене нису велике, број запослених је приближно на истом нивоу, уз незнатни тренд раста.

With funding from

Табела 6: Запосленост и зараде 2019.

ОПИС	ИЗНОС
Регистровани запослени	4797
Регистровани запослени према општини пребивалишта у односу на број становника у %	26
Просечне зараде без пореза и доприноса (РСД)	44359
Регистровани незапослени	2752
Регистровани незапослени на 1000 становника	99

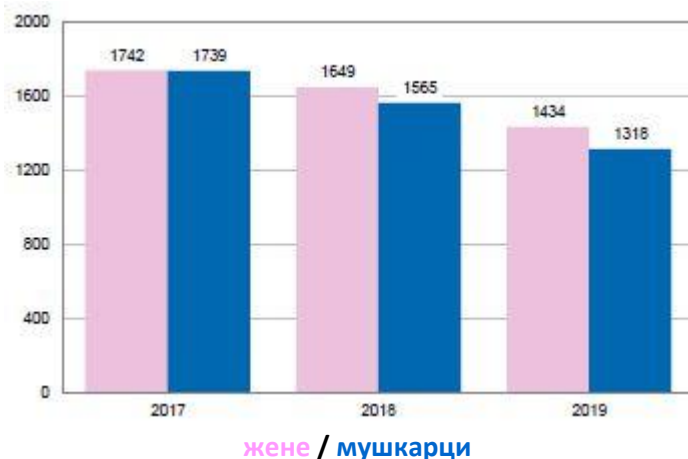
Извор: Статистика запослених и зарада, РЗС

Табела 7: Број запослених по делатностима (2019.)

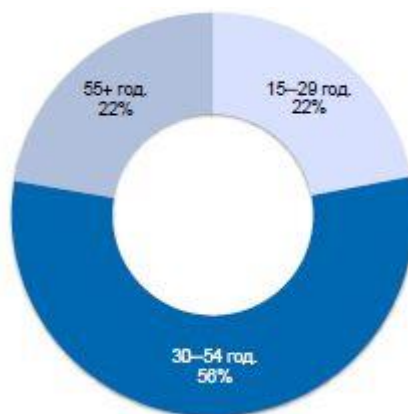
УКУПНО	7214
Запослени у правним лицима	6849
Запослени код послодавца	5258
Предузетници, лица која самостално обављају делатности и запослени код њих	1591
Пољопривреда, рибарство, шумарство	51
Рударство	9
Прерађивачка индустрија	1409
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	39
Снабдевање водом и управљање водом	235
Грађевинарство	571
Трговина на велики и мало и поправка моторних возила	1138
Саобраћај и складиштење	218
Услуге смештаја и исхране	252
Информисање и комуникације	65
Финансијске делатности и делатности осигурања	82
Пословање некретнинама	4
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	219
Административне и помоћне услужне делатности	41
Државна управа и обавезно социјално осигурање	486
Образовање	552
Здравствена и социјална заштита	1263
Уметност, забава и рекреација	78
Остале услужне делатности	136
Регистровани индивидуални пољопривредници	365

Извор: РЗС

Просечне зараде без пореза и доприноса, у периоду 2017.—2019. бележе пораст и износиле су 37119 динара у 2017., а у 2019. 44359. И поред раста, зараде су испод републичког просека. У последње три године регистрован је пад броја незапослених на територији општине Ђуприја. Највећи проценат незапослених, према старосној структури, је за старосну групу од 30 до 54 године и износи 56%.

Илустрација 3: Незапосленост према полу (Извор: Национална служба за запошљавање)

Илустрација 4: Незапосленост према према старосним групама у 2019. години (Извор: Национална служба за запошљавање)

Према подацима Агенције за привредне регистре, у општини Ћуприја у 2019. години било је укупно 330 активних привредних друштва и 1011 активних предузетника. Производну делатност обавља око 28% привредних друштава, а остатак се бави услужним делатностима и трговином. Највећи број привредних друштава се бави прехранбеном индустријом и производњом производа од метала и дрвета, док су остали сектори заступљени у мањем броју.

Слична ситуација је и код предузетника. Производну делатност обавља око 16% предузетника, а остатак се бави услужним делатностима и трговином. У оквиру прерађивачке индустрије, највећи број радњи на територији општине Ћуприја је из подсектора производње прехранбених производа. Прехранбена производња је заступљена са 39,9%. Најзначајније делатности у области услуга су угоститељство, инсталациони радови у грађевинарству, агенцијске услуге, поправке и одржавања.

Укупан износ подстицаја регионалног развоја износио је 116,59 милиона РСД (у 2019.).

На територије општине приметни су појединачни случајеви инвестиција из дијаспоре. Једна од инвестиција је Алмарк доо. Инвестиција је започета 2001. године оснивањем предузетничке радње СЗР Алмарк, која 2006. прераста у привредно друштво. Основна делатност друштва је производња металних производа за грађевинарство, прецизније производња Ал и ПВЦ столарије, савијање профила и сечење воденим млазом. Производни објекат, са административним делом од 300м² је на локацији која је под закупом.

With funding from

Објекат је потпуно инфраструктурно опремљен. У процесу реализације инвестиције ЈЛС је дала свој допринос у делу добијања инфраструктурних прикључака. Тренутно је запошљено 19 радника, а просечна искоришћеност капацитета је између 80% и 85%. Производе и услуге, углавном, пласирају на домаћем тржишту (80%). Остатак који се извози у највећем проценту се пласира у Швајцарску (90% извезене робе и услуга). Поред ове наведене директне инвестиције дијаспоре, у Ћуприји су регистроване и следећи привредни субјекти: Гиле гас доо и предузетник „Giotto“.

Од значаја је и пољопривредна производња где последњи подаци Управе за трезор Министарства финансија, показују да је на територији општине на дан 31.12.2017. регистровано укупно 1516 пољопривредних газдинстава, од чега је 1509 регистрованих физичких лица и 7 регистрованих правних лица. Пољопривредни произвођачи се одлучују за регистрацију својих газдинстава ради остваривања права на субвенције и подстицајна средстава у биљној и сточарској производњи, као и на набавку пољопривредне опреме и механизације.

5. Остале информације

У Ђуприји постоје 3 основне школе са још 12 школских подручних јединица са укупно 1755 ученика у школској 2020/2021 години. Стопа завршавања основне школе је 93,4%. Присутне су и три средње школе и то: *Гимназија, Техничка школа Ђуприја и Медицинска школа* у којима наставу похађа 1135 ученика.

Поред тога, у општини су активне две музичке од којих је *Школа за музичке таленте* сврстана у школе од посебног националног значаја. Ово је школа са посебним системом образовања коју данас похађа 80 ученика из целе Србије. Списак концертних мајстора, гудача данашњице и великих виолиниста, који су своје прве ноте научили у овој школи, је подужи.

Ђуприја је поносна на још једну школу, а то је *Висока медицинска школа струковних студија*. Школу у овом тренутку похађа 1303 студента на пет акредитованих студијских програма основних струковних студија.

Стратегија развоја општине Ђуприја фокусирана је на пет међусобно повезаних развојних приоритета у којима су описана подручја деловања:

- Обезбедити убрзани економски развој кроз привредни и рурални развој уз активну политику привлачења инвестиција.
- Развити саобраћајну и локалну комуналну инфраструктуру уз поштовање принципа одрживости, енергетске ефикасности и очување животне средине.
- Интегративни развој туризма, културе и спорта.
- Унапређење система образовања.
- Унапређење система здравствене и социјалне заштите.

Општина Ђуприја располаже са две индустријске зоне: Индустријском зоном Минел и Индустријским парком Добричево:

- Индустријски парк Добричево проглашен је локацијом високог приоритета Владе Републике Србије за цело Поморавље. Наведена зона је greenfield и обухвата 637ha расположивог земљишта претежно у државном власништву. Зона се налази на мање од једног километра до саобраћајног прикључка и излаза на ауто-пут Е-75, а њеном дужином пролази државни пут II А реда 160 Ђуприја–Сење–Ресавица.
- Индустријска зона Минел налази се између ауто-пута Е-75 са источне и државног пута II А-158 Ђуприја–Параћин са западне стране. Претежно је у приватној својини и комплетно је инфраструктурно опремљена.

У непосредној близини налази се и неколико атрактивних brownfield локација од којих треба издвојити део некадашње штампарије „Младост“, две хале и административна зграда које су у јавној својини. Од осталих расположивих brownfield локација треба издвојити зоне "Brownsugar" и „Царичин град“. Ђуприја располаже и са знатним пословним простором у центру града.

Данас пољопривреда представља грану привреде која у укупном доходу општине, после трговине, остварује највеће учешће у односу на остале привредне гране општине. Носилац пољопривредне производње је приватни сектор. Према последњем попису пољопривреде, укупан износ коришћеног пољопривредног земљишта износи 12817 ха. У структури највише заузимају оранице и баште, ливаде и пашњаци, а у мањој мери воћњаци и виногради.

Туристичка понуда општине је захваљујући природном богатству и културно историјском наслеђу, изузетно богата и разнолика. Централно место у туристичкој понуди заузимају *Манастир Раваница, Спомен парк на Иванковцу и Археолошко налазиште Horreum Margi*. Манифестациони, излетнички и спортско-рекреацијски туризам у Ђуприји, постаје све популарнији последњих година. Обале реке Велике Мораве,

кампинг *Морава*, *Моравски парк*, прелепа природа надомак Ђуприје, река Раваница која извире надомак манастира, пећина у њеном окружењу и однедавно отворен спортско-рекреативни аеродром све су интересантнији домаћим и посетиоцима из иностранства.

Ђуприја је у циљу развоја туристичких производа покренула и друге активности попут изградње путева у руралним срединама у циљу повезивања више туристичких производа, изградње Атлетског стадиона и атлетске дворан.

Традиционалне манифестација које треба издвојити су *Цреваријада* и *Мото скуп* коју годишње посети по неколико хиљада људи. Незаобилазне су и манифестације попут *Дечјег карневала*, *Матићевих дана*, *TRIBE феста*, *Ноћи музеја*, *Међународних уличних трка*, *обележавања Видовдана* и сл.

Табела 8: Број туриста и ноћења (2018.)

Општина	Туристи			Ноћења туриста			Просечан број ноћења туриста	
	Свега	Домаћи	Страни	Свега	Домаћи	Страни	Домаћи	Страни
Деспотовац	1808	876	932	2998	1419	1579	1,6	1,7

Према расположивим подацима РС, у односу на 2017. годину, у 2018. број туриста је повећан за незнатно мање од 20%, док је број ноћења повећан је за преко 65%. Такође, приметан је знатан раст броја страних туриста, чији се број ноћења дуплирао.

6. Приоритети развоја

Стратегијом развоја Општине Ђуприја 2017-2024 постављене су основне смернице за даљи одрживи развој општине и побољшање квалитета живота у граду. Стратешким документом дефинисано је 5 основних правца и приоритети развоја.

а/ Убрзани економски развој кроз привредни и рурални развој уз активну политику привлачења инвестиција.

Обезбеђење услова за убрзан развој привреде и предузетништва кроз унапређење пословног и инвестиционог амбијента реализоваће се:

- Повећањем ниво инвестиција на територији општине за 50% кроз стварање планских, пројектно-техничких и инфраструктурних услова за нове инвестиције.
- Повећањем кадровских капацитета стручним усавршавањем 20% незапослених лица и запослених у МСП сектору.
- Интегрисањем привредних субјекта у образовни систем кроз учешће у креирању наставног плана и програма у 2 средње школе и повећањем ниво стручне оспособљености ученика за рад у привреди за 50%.

Унапређење примарне пољопривредне производње изградњом институционалних и инфраструктурних, пољопривредних капацитета на територији општине Ђуприја реализоваће се:

- Повећањем прерадних, складишних и продајних капацитета са минимум 3 нова капацитета која ће бити у функцији развоја пољопривреде.
- Унапређењем институционалних капацитета кроз подршку постојећим и формирањем најмање 4 нова удружења / задруге / ПЈП.

б/ Развој саобраћајне и локалне комуналне инфраструктуре уз поштовање принципа одрживости, енергетске ефикасности и очување животне средине.

Унапређење саобраћајне инфраструктуре (коловозне, пешачке, стационарне) изградњом нове, реконструкцијом и одржавањем постојеће мреже и објеката реализоваће се:

- Изградњом и реконструкцијом најмање 25 км градске и сеоске уличне саобраћајне мреже и најмање 2 саобраћајна објекта.
- Реконструкцијом најмање 10 км пешачке инфраструктуре и 1 објекта.
- Успостављањем капацитета за регулисање стационарног саобраћаја изградњом најмање 3 паркинг простора и једне надземне гараже.

Унапређење услова за одрживо управљање водама (пијаћа вода, микроакмулације, отпадна вода, речни водотокови) и дистрибутивним системима реализоваће се:

- Решавањем постојећег проблема водоснабдевања, легализацијом микроакмулација, проширењем система водоснабдевања кроз изградњу мреже и реконструкцијом најмање 1 резервоара и реконструкцијом 20км дистрибутивне мреже.
- Изградњом 1 ППОВ, проширењем мреже за сакупљање отпадних вода у минималној дужини од 5км и реконструкцијом 7км постојеће канализационе мреже.
- Реконструкцијом 10км постојећих водотокова у циљу смањења последица климатских промена.

Изградња неопходних комуналних објеката и унапређење енергетских потенцијала уз поштовање принципа енергетске ефикасности и искоришћења потенцијала обновљивих извора енергије реализоваће се:

- Изградњом најмање два приоритетна комунална објекта.
- Проширењем и осавремењавањем електро енергетске инфраструктуре изградњом најмање 1 ТС, унапређењем ЕЕ реконструкцијом и аутоматизацијом јавне расвете и енергетском санацијом најмање 3 јавна објекта и инсталирањем соларних панела на најмање 2 јавна објекта.

Унапређење услова за одрживо уривљање отпадом путем подизања еколошке свести и развоја институционалних капацитета реализоваће се:

- Санирањем постојећег сметлишта и формирањем минимално два дворишта за прикупљање, селекцију и рециклажу комуналног и неопасног отпада.
- Јачањем институционалних капацитета и капацитета локалне заједнице у домену заштите животне средине, одржавањем по 3 ЕКО трибине у току каландарске године и израдом најмање једног локалног стратешко-планског документа.

в/ Интегративни развој туризма, културе и спорта.

Унапређење туристичке инфраструктуре реализоваће се:

- Уређењем минимум 5 јавних површина (стазе, паркови, водотокови и акумулације).
- Изградњом и ревитализацијом минимум 3 објекта туризма.

Унапређење туристичке понуде путем промоције, развоја нових видова туризма и организације туристичких манифестација реализоваће се:

- Уређењем услова за развој сеоског туризма путем едукације локалне заједнице и категоризацијом минимум 10 сеоских домаћинстава.
- Промоцијом туристичких потенцијала општине уз организовање минимум 1 промотивне акције на годишњем нивоу.

Унапређење културних садржаја и инфраструктуре објеката и споменика културе реализоваће се:

- Изградњом и ревитализацијом минимум 10 објекта културе.
- Организовањем минимум три културно уметничке манифестације.

Унапређење инфраструктурних, техничких и људских капацитета установа и организација у области културе и туризма реализоваће се:

- Унапређењем просторних и техничких капацитета установа културе и туризма за 10%.
- Стручним усавршавањем минимум 50% запослених у установама културе и туризма и умрежавање свих установа и организација културе и туризма.

Унапређење услова за спорт и рекреацију и стварање услова за развој спортског туризма реализоваће се:

- Унапређењем спортске инфраструктуре за минимум 10% кроз изградњу нових и ревитализацију постојећих спортских објеката.
- Организовањем 3 нове спортске манифестације.

г/ Унапређење система образовања.

Унапређење и осавремењавање наставе кроз побољшање инфраструктурних и техничких капацитета установа образовања реализоваће се:

- Унапређењем инфраструктурних капацитета школа за 10%.
- Осавремењавање техничких и наставних средстава за 10% у свим школама и предшколским установама.

Промовисање целоживотног учења, инклузије и значаја формалног и неформалног усавршавања реализоваће се:

- Унапредђење система неформалног образовања (100 полазника), зарад смањења незапослености и усаглашености са потребама тржишта рада.
- Осавременавање наставних процеса и инклузије увођењем минимум 3 нова програма.

д/ Унапређење система здравствене и социјалне заштите.

Унапређење система здравствене заштите путем инфраструктурног и техничког опремања здравствених установа и појачања активности превенције реализоваће се:

- Унапређењем инфраструктурне и техничке опремљености здравствених установа за 10%.
- Унапређењем здравље становништва укључивањем у промотивне и превентивне активности мин 20% корисника здравствене заштите.

Унапређење система социјалне заштите путем развоја услуга социјалне заштите и побољшања услова рада установа и организација у области социјалне заштите реализоваће се:

- Унапређењем инфраструктурне и техничке опремљености установа и организација у области социјалне заштите за 10%.
- Побољшњем квалитета живота осетљивих и маргинализованих група унапређењем минимум 3 услуге социјалне заштите.

Развојни, стратешки документ општине Ђуприја (<https://cuprija.rs/sr/wp-content/uploads/2019/04/strategija-prilog-1.pdf>) садржи и списак свих пројеката планираних за реализацију, у току планског периода, разврстаних по оперативним циљевима.

7. Предности пословања у Србији

Заједно са започетим економским реформама, Србија се позиционирала као једна од најзначајнијих инвестиционих дестинација Централне и Источне Европе.

Предности пословања у Србији огледају се кроз:

- Конкурентне пореске стопе – ПДВ, Порез на добит итд. су међу најнижима у Европи.
- Реструктуриран и стабилан финансијски систем.
- Једноставне процедуре оснивања и регистрације предузећа.
- Једноставне процедуре за обављање спољно-трговинског посла и реализацију улагања.
- Слободан приступ тржишту од преко 1.1 милијарде потрошача. Екстерно, Србија може служити као производни центар за бесцарински извоз на тржиште од више од 1 милијарде људи које укључује Европску унију, Руску Федерацију, САД, Казахстан, Турску, земље ЦЕФТА - Албанија, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Северна Македонија, Молдавија, Србија и УНМИК/Косово, чланове Споразума о слободној трговини са земљама ЕФТА - Исланд, Лихтенштајн, Норвешка и Швајцарска и споразум са Белорусијом.
- Квалитетно пословно окружење у Србији уз систем подстицајних мера које даје држава.

8. Предности пословања у општини Ћуприја

Основне предности за пословање и инвестирање у општини Ћуприја су:

Изванредан геостратешки положај

Налази се на обалама река Раванице и Велике Мораве, у средишњем делу горњег Поморавља. Општина је смештена у долини, са десне стране опасана благим обронцима Кучајских планина, а са леве стране планином Јухор.

Ћуприја се налази на доброј локацији за пословање:

- Ћуприја је центар „поморавског трограђа“, Јагодина, Ћуприја и Параћин.
- Лоцирана на самом коридору 10 и повезана добрим саобраћајницама са околним општинама (државни путеви II А реда и II Б реда)
- Кроз општину пролази и магистрална двоколосечна пруга међународног значаја Е-85
- Близу су аеродроми у Нишу и Београду
- Знатне површине обрадивог пољопривредног земљишта
- Покрива тржиште од око 180.000 потрошача на мање од сат времена вожње

Посвећена локална самоуправа

Локална самоуправа је врло посвећена сарадњи са инвеститорима и спремна је да уважи сваки захтев инвеститора. Локална самоуправа општине Ћуприја ефикасно је спровела принцип рада карактеристичан за механизме које намеће концепт Е-управа. Техничку опремљеност прати и одговарајућа софтверска подршка. У оквиру Одељења за друштвене делатности, привреду и локални економски развој конституисана је Канцеларије за локални економски развој која пружа подршку пословној заједници и потенцијалним инвеститорима и остварује пословну сарадњу са дисјпором. На услузи вам је брза и ефикасна локална администрација фокусирана на потребе инвеститора. Општина пружа подршку у конкурисању за субвенције и подстицајне мере са државног нивоа.

Ћуприја је 2019. године добила BFC SEE (Град са повољним пословним окружењем у југоисточној Европи) сертификат. Општина Ћуприја је испунила критеријуме BFC SEE програма и стекла статус општине са повољним пословним окружењем (<http://bfc-see.org/bfc-see-municipalities>). Ћуприја је уједно и једина општина у Поморавском округу која је стекла регионални ранг конкурентности према оцини квалитета услуга које се пружају инвеститорима и привредницима. Општина Ћуприја, сврстана је у одабрану групу локалних заједница у Србији које су суштински и дугорочно посвећене развоју пословања и погодују развоју привреде и инвеститорима.

Обезбеђена инфраструктура

У Ћуприји постоји више атрактивних brownfield локација како у самом граду, тако и у непосредној околини и значајан слободни простора за greenfield инвестиције. Све наведене локације су инфраструктурно опремљене.

Посебно се издвајају две локације: *Индустријска зона Минел* и *Индустријски парк Добричево* који је проглашен локацијом високог приоритета Владе Републике Србије за цело Поморавље. На индустријском простору, општина је у могућности да формира парцеле према потребама инвеститора, обезбеди грађевинско земљиште које је инфраструктурно опремљено, отуђи грађевинско земљиште у јавној својини по цени мањој од тржишне или без накнаде, обезбеди закуп пословног простора у јавној својини на одређено време и обезбеди подстицаје за инвестициона улагања.

Угодно окружење за живот

Ћуприје је безбедна и пријатна за посетиоце регије и место је у којој се лако живи. Представља савршен је спој између урбаног градског живота и опуштеног сеоског начина живота. Подручје Ћуприје окружено је

прелепим природним пејзажима и богатом дивљином са одличним могућностима за бављење рекреативним спортовима. Ћуприја има занимљиво културно-историјско наслеђе, уз институције културе (уметничке галерије, музеј, позориште). Подручје је познато по многим манастирима: Раваница (14. век), Сисојевац (14. век), Света Петка (14. век), Манасија (15. век).

Општину Ћуприја карактерише и:

- Богато индустријско наслеђе
- Конкурентни оперативни трошкови пословања (комуналне услуге, укупни трошкови зараде запослених)
- Развијен образовни систем
- Доступна квалификована радна снага
- Поједностављене административне процедуре
- Подршак РЕДАСП-а у учешћу на пројектима и имплементацији националних мера и програма.

9. Подршка пословању на националном нивоу

У Србији постоји државни систем подстицаја инвестицијама и приватном бизнису. Влада Републике Србије пружа разне видове финансијске и нефинансијске подршке потенцијалним и постојећим привредним субјектима. Осим олакшица предвиђених законима, бизнису су доступни и различити видови подршке кроз програме:

- Националне службе за запошљавање (НСЗ),
- Фонда за развој Републике Србије и
- Развојне агенције Србије (РАС).
- Привредне коморе Србије (ПКС)
- Регионалне агенције за економски развој Шумадије и Поморавља (РЕДАСП)

На основу Закона о порезу на доходак грађана (Члан 21ж) и Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање (Члан 45ђ), предвиђени су следећи видови подршке:

- **До 70% ослобођења од пореза и доприноса за ново запошљавање**
Од 1. јануара 2020. године ће све компаније које запошљавају особе које током 2019. године нису биле у радном односу, укључујући и младе који се први пут запошљавају, имати могућност да буду ослобођене обавезе плаћања пореза и доприноса и то:
 - у 2020. години - 70% пореза и 100% доприноса за ПИО
 - у 2021. години - 65% пореза и 95% доприноса за ПИО
 - у 2022. години - 60% пореза и 85% доприноса за ПИО
- **70% умањене основице пореза и доприноса за запошљавање младих повратника**
Особа која заснива радни однос са домаћим послодавцем на радном месту за које је потребно посебно стручно образовање и потреба која се не може лако задовољити на домаћем тржишту рада, остварује право на олакшицу у виду умањења основице пореза и доприноса за 70% за зараду новонастањених лица, уколико је:
 - у моменту закључења уговора о раду млађа од 40 година и
 - у периоду од 12 месеци пре закључења уговора о раду претежно боравила ван територије Републике Србије ради даљег школовања, односно стручног усавршавања и
 - месечна зарада је већа од 145.104 динара.

Право на умањење може да се оствари за период од пет година од дана закључења уговора о раду

- **70% мања основица пореза и доприноса за запошљавање повратника и странаца**
Олакшица се односи на новонастањена лица која заснују радни однос са домаћим послодавцем (на радном месту за које је потребно посебно стручно образовање и потреба која се не може лако задовољити на домаћем тржишту рада). Ради коришћења олакшице, потребно је испунити услове:
 - да лице у претходна 24 месеца није претежно боравило на територији Републике Србије и
 - да је уговорена месечна бруто зарада већа од 217.656 динара.
 - Право на умањење основице може да се оствари за период од пет година од дана закључења уговора о раду, независно од промене послодавца.

За актуелне и конкретне подстицаје и мере подршке посетите сајтове следећих наведених институција.

НАЦИОНАЛНА СЛУЖБА ЗА ЗАПОШЉАВЊЕ

Национална служба за запошљавање – НСЗ – је сервис који пружа услуге незапосленим лицима и послодавцима у Србији.

Програми НСЗ намењени су:

- едукацијама и преквалификацијама незапослених лица,
- финансијској подршци samozapošljavanja и запошљавања лица са евиденције НСЗ-а,
- ангажовању незапослених лица кроз јавне радове,
- запошљавању незапослених лица из категорије теже запошљивих лица,
- младима кроз програме стручне праксе.

ФОНД ЗА РАЗВОЈ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Фонд за развој Републике - Србије је једна од најстаријих финансијских институција у власништву државе. Реализацијом својих активности Фонд за развој подстиче привредни развој, равномерни регионални развој, унапређује конкурентности домаће привреде, подстиче развој производног занатства и услужних делатности, подстиче запошљавање и развој тржишта капитала.

Кроз Фонд за развој Републике Србије могуће је аплицирати за:

- Инвестиционе кредите
- Кредите за трајна обртна средства
- Краткорочни кредити
- Кредите за одржавање текуће ликвидности
- Старт-уп кредити
- Подстицање предузетништва кроз развојне пројекте
- Кредити за пословање у неразвијеним подручјима
- Гаранције
- Кредити за рефинансирање

РАЗВОЈНА АГЕНЦИЈА СРБИЈЕ

Развојна агенција Србије је агенција Владе Републике Србије основана за обављање развојних, стручних и оперативних послова подстицања и реализације директних улагања, промоције и повећања извоза, развоја и унапређења конкурентности привредних субјеката, угледа и развоја Републике Србије у области привреде и регионалног развоја.

РАС нуди широк спектар услуга, укључујући подршку директним инвестицијама, подстицај конкурентности и промоцију извоза, као и спровођење пројеката који имају за циљ да побољшају репутацију и углед Србије и позитивно утичу на економски и регионални развој. РАС је задужен за доделу средстава подстицаја за привлачење директних инвестиција. За ова бесповратна средства равноправно могу да конкуришу како домаћи тако и страни инвеститори.

ПРИВРЕДНА КОМОРА СРБИЈЕ

Привредна комора Србије (ПКС) је законом дефинисана организација привредних субјеката. Чланови ПКС су привредна друштва, груписана у секторе пољопривреде, индустрије и услуга, који се уже групишу у 19 гранских удружења. ПКС заступа интересе и ставове чланова учешћем у креирању закона и других прописа важних за пословну заједницу; унапређује економску сарадњу са иностранством; пружа информативно-аналитичку подршку привреди; подстиче извозну активност и укључивање домаћих компанија у међународне добављачке ланце.

Сви чланови ПКС имају права и обавезе дефинисане законом и интерним актима. ПКС је самостална и независна у својим активностима, а у раду њених органа управе и тела учествују привредници.

РЕДАСП – Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља

Оснивачи РЕДАСП-а су:

- Регионална привредна комора Крагујевац,
- Општина Аранђеловац,
- Општина Баточина,
- Општина Кнић,
- Град Крагујевац,
- Општина Лапово,
- Општина Рача,
- Општина Топола,
- Општина Деспотовац,
- Општина Ћуприја,
- Општина Рековац,
- Општина Свилајнац,
- Асоцијација приватних предузетника „Шумадија“,
- Опште удружење предузетника „Слога“,
- НВО „Баштина и будућност Аранђеловац1859“.

Примарни циљ Регионалне агенције јесте да створи услове и стимулише економски и друштвени развој региона Шумадије и Поморавља.

РЕДАСП представља кључног носиоца развојних процеса у региону Шумадије и Поморавља кроз креирање и координацију имплементације развојних стратегија, јачање идентитета територије на којој остварује свој утицај и стварање мрежа и партнерстава кључних стакхолдера.

Активности РЕДАСП-а усмерене су ка управљању процесом развоја региона Шумадије и Поморавља у пет приоритетних области развоја: развој малих и средњих предузећа и предузетништва, развој људских ресурса, развој инфраструктуре, развој туризма и развој рурала.

10. Подршка пословању на општинском нивоу

Ђуприја нуди добру подршку сваком потенцијалном инвеститору.

У почетним фазама, након што се потенцијални инвеститор јави општинској управи, могући су различити видови подршке:

- На услузи вам је брза и ефикасна локална администрација фокусирана на потребе инвеститора.
- Сваки инвеститор може добити личног асистента који га прати у процесу инвестирања.
- Општина обезбеђује инвеститорима потребну комуналну инфраструктуру (пут, вода...).
- Подршка у конкурисању за одличне субвенције и подстицајне мере са државног нивоа.
- Обезбеђење грађевинског земљишта које је инфраструктурно опремљено.
- Обезбеђење отуђења грађевинског земљишта у јавној својини општине Ђуприја по цени која је мања од тржишне или без накнаде.
- Обезбеђивање закупа на одређено време и опремањем пословног простора за различите намене.
- Обезбеђивање средстава за набавку опреме (машине, алати, остала опрема) неопходне за проширење капацитета или започињање производње.
- Обезбеђивањем подстицаја за почетна инвестициона улагања (материјална и нематеријална имовина) и нова радна места повезана са почетним улагањем.

Једна од локалних олакшица привреди у пословању је снижење износа локалних комуналних такси који се односе на истицање фирми.

Поред напред наведеног општина Ђуприја сваке године у складу са буџетом планира одређена средства за подршку економском развоју. Одлуком о буџету општине Ђуприја за 2021.годину (<https://cuprija.rs/sr/dokumenta-kategorija/2020-godina/>) испланирана су средства за Локални економски развој, за Мере активне политике запошљавања у износу од 3.000.000,00.

За подстицаје у пољопривреди, до сада су се одвајала средства за очување, подстицање, унапређење и развој пољопривредне производње, за унапређење конкурентности стандарда квалитета, за набавку опреме за пољопривредну производњу. Одлуком о буџету за 2021.годину за Подршку за спровођење пољопривредне политике у локалној заједници испланирано је 2.300.000,00, а за Мере подршке руралном развоју 4.900.000,00.

Општина даје олакшице и код локалних комуналних такси, код локалних административних такси и накнада и спроводи *Уредбу којом се прописују услови начин и поступак под којим се грађевинско земљиште у јавној својини може отуђити, или дати у закуп по цени мањој од тржишне, односно закупине или без накнаде, као и услове, начин и поступак размене непокретности* (<https://www.paragraf.rs/propisi/uredba-uslovima-nacinu-postupku-kojima-gradjevinsko-zemljiste-javnoj-svojini-otudjiti.html>).

Олакшице предвиђене локалним комуналним таксама

Одлуком о локалним комуналним таксама за општину Ђуприја наводе се предвиђене олакшице које се односе на правна лица која су разврстана у средња, мала и микро предузећа, а не баве се делатностима електропривреде, банкарства, телекомуникација, поштанским услугама, осигурањем имовине и лица, производњом и трговином нафте и дериватима нафте, производњом цемента, дуванским производима и казина, коцкарнице и кладионице. Ова правна лица и предузетници, у складу са законом треба да плаћају локалну комуналну таксу у износу од две просечне зараде. Одлуком је подела извршена на основу пословног прихода који остварају тако да они који имају пословни приход од 50.000.000 дин до 100.000.000 динара плаћају комуналну таксу у износу од једне просечне зараде, а они који имају пословни приход од 100.000.000 дин. до 150.000.000 динара плаћају комуналну таксу у износу од једне и по

просечне зараде. Износ од две просечне зараде плаћају само они који имају пословни приход преко 150.000.000 дин. Наведене олакшице важе за 2021.годину, али се примењују и неколико година уназад.

Олакшице предвиђене локалним административним таксама и накнадама

Одлуком о локалним административним таксама и накнадама, у делу Акти и управне радње у области урбанизма смањена је такса од 10.100,00 динара на 1.100,00 динара за Захтев за издавање или измену локацијских услова за објекат категорије Г у циљу стимулисања грађана и привреде да више користе као енергент природни гас, како би се заштитила животна средина. Остале административне таксе и накнаде задржале су исти износ као претходних година и нису увећаване.

На индустријском простору, општина је такође у могућности да формира парцеле према потребама инвеститора, обезбеди грађевинско земљиште које је инфраструктурно опремљено, отуђи грађевинско земљиште у јавној својини, обезбеди закуп пословног простора на одређено време и обезбеди подстицаје за одређена инвестициона улагања, а на основу *Уредбе о условима, начину и поступку под којима се грађевинско земљиште у јавној својини може отуђити, или дати у закуп по цени мањој од тржишне цене, односно закупине или без накнаде, као и услове, начин и поступак размене непокретности* (Сл.гласник РС, бр. 61/2015, 88/2015, 46/2017 и 30/2018 - <https://www.paragraf.rs/propisi/uredba-uslovima-nacinu-postupku-kojima-gradjevinsko-zemljiste-javnoj-svojini-otudjiti.html>).

Поред напред наведених олакшица, на сајту општине Ћуприја, инвеститорима су понуђене све релевантне информације, публиковане у форми водича са свим релевантним информацијама везаних за започињање бизниса, изградњу објеката и осталим релевантним информацијама у вези пословања у општини Ћуприја (<https://cuprija.rs/sr/kategorija/privreda/vodici/>), као што су:

- Регистрација предузећа и предузетничких радњи;
- Поступак оснивања привредног субјекта;
- Одлуке о комуналним таксама;
- Списак комуналних услуга са ценама;
- Водич за прибављање дозвола за изградњу;
- Накнаде и услови за прибављање дозвола за изградњу;
- Захтеви: (Захтев о потврђивању пројекта препарцелације и парцелације, Захтев о потврђивању урбанистичког пројекта, Захтев за доношење решења о одређивању земљишта за редовну употребу објекта, Захтев за издавање информације о локацији).

Прилог 1. Како регистровати бизнис у Србији?

Процедура регистрације бизниса у Републици Србији је веома једноставна. Довољно је да посетите интернет страницу Агенције за привредне регистре (АПР) и преузмете образац - Јединствена регистрациона пријава оснивања правних лица и других субјеката. Такође можете посетити и најближу Агенцију за привредне регистре у којој ће Вам дати све потребне информације за регистровање.

У складу са Законом о привредним друштвима у Агенцији за привредне регистре се уписују следеће правне форме:

- предузетничка радња
- привредна друштва (ортачко друштво; командитно друштво; друштво са ограниченом одговорношћу; акционарско друштво)
- огранак страног привредног друштва
- представништво страног привредног друштва
- јавно предузеће
- задруга
- задружни савез
- други субјект ако је то прописано посебним законом.

Процес регистрације је веома кратак и траје од три до пет радних дана.

Трошкови регистрације износе од 1.500,00 до 18.000,00 динара у зависности од облика и форме.

Најчешћи облик регистрације у Србији је предузетник или ДОО - Друштво са ограниченом одговорношћу
Основне сличности и разлика између предузетника и ДОО:

- Поступак регистрације код АПР-а за предузетника је једноставнији него за ДОО.
- Предузетник може бити странац, лице које нема пребивалиште у Србији, али за даље обављање пословних активности мора да добије боравишну и радну дозволу.
- Оснивач ДОО може бити и страно физичко и страно правно лице. Странац оснивач није дужан да поседује боравишну и радну дозволу.
- У погледу власништва, кроз ДОО се лакше реализују партнерски односи, јер предузетник представља индивидуу која правно гледано сама сноси све користи и последице настале из обављања пословне активности.
- Предузетник за обавезе из пословања одговара целокупном својом имовином, неограничено, а за пореске обавезе и са имовином свих пунолетних чланова домаћинства (члан 157 Закона о порезу на доходак грађана).
- Оснивач ДОО за обавезе ДОО одговара само уписаним улозима, а не одговара својом имовином.
- ДОО код оснивања обавезно уписује и код АПР-а региструје улог, али он не мора бити већи од 100 динара и накнадно се може повећавати
- Казне за прекршаје најчешће су за дупло, а у неким случајевима и до десет пута мање за предузетнике него за ДОО.
- Предузетник може пословне књиге водити по систему простог или по систему двојног књиговодства, док ДОО пословне књиге мора водити по систему двојног књиговодства.
- Предузетници се могу определити и пријавити за паушално опорезивање, осим у случајевима побројаним чланом 40, став 2 Закона о порезу на доходак грађана (нпр. трговина као делатност, било која делатност са прометом преко 6.000.000,00 дин у току календарске године итд.)
- Без обзира на делатност, паушалац не може бити предузетник који је у систему ПДВ-а.
- ДОО ни у којем случају не може бити паушалац.

- Порез на добит (доходак) плаћа се на разлику између прихода и расхода, односно добит, и код предузетника и код ДОО. Стопа пореза код предузетника је 10%, а код ДОО је 15%.
- Предузетник може променити правну форму у ДОО, а ДОО не може променити правну форму у предузетника.
- Предузетник не може имати статусне промене спајања, припајања, издвајања или поделе, а ДОО може.
- ДОО може променити власника, а предузетник не може.

ОСНИВАЊЕ ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА И ПРЕДСТАВНИШТВА ОД СТРАНЕ СТРАНОГ УЛАГАЧА

Страни улагач (страно правно лице са седиштем у иностранству, укључујући и огранак страног правног лица који је регистрован у Републици Србији; страни држављанин, без обзира на стално место боравка; држављанин Републике Србије са сталним местом боравка изван Републике Србије дужим од једне године) може оснивати привредно друштво у Србији у складу са Законом о привредним друштвима и законом којим се уређују улагања.

Страни улагач у погледу свог улагања ужива једнак положај и има иста права и обавезе као и домаћи улагач уколико Законом о улагањима или другим законом није другачије предвиђено.

Процедура регистрације привредног субјекта за стране осниваче

Представништво страног привредног друштва је његов издвојени организациони део, који може обављати претходне и припремне радње у циљу закључења правног посла тог друштва

Представништво нема својство правног лица и може закључивати само правне послове у вези са својим текућим пословањем. Страно привредно друштво одговара за обавезе према трећим лицима које настану у пословању његовог представништва.

Представништво се образује одлуком надлежног органа страног привредног друштва, која обавезно садржи:

- назив и седиште регистра у ком је оснивач представништва регистрован
- назив, правну форму и седиште оснивача представништва
- матични/регистарски број оснивача представништва
- лично име, односно пословно име заступника оснивача представништва
- адресу представништва
- лично име, односно пословно име заступника представништва
- представништво се обавезно региструје у складу са законом о регистрацији.

Прописана документација и накнада за регистрацију:

- Јединствена регистрациона пријава оснивања правних лица и других субјеката и уписа у јединствени регистар пореских обвезника
- Одлуку надлежног органа страног привредног друштва о образовању представништва
- Извод из регистра у коме је регистровано страно привредно друштво, са преводом овереним од стране овлашћеног судског тумача
- Доказ о бројевима рачуна преко којих страно привредно друштво послује
- Изјава овлашћеног лица страног привредног друштва о преузимању одговорности друштва за све обавезе које настану у вези са пословањем представништва оверена од надлежног органа овере, са преводом на српски језик овереним од стране овлашћеног судског тумача
- Доказ о уплати накнаде за регистрацију оснивања

Запошљавање странаца

Странац (свако лице које нема држављанство Републике Србије) који се запошљава у Републици Србији има једнака права и обавезе у погледу рада, запошљавања и samozapošljavanja као и држављани Србије. Услови за запошљавање странца су поседовање одобрења за привремени боравак (без обзира на временско трајање боравка) или стално настањење и дозволе за рад. Одобрење за привремени боравак или стално настањење издаје [Министарство унутрашњих послова](#), док поступак издавања, продужења, поништавања и престанка важења дозволе за рад спроводи [Национална служба за запошљавање](#).

Дозвола за рад се може издати као:

1. Лична радна дозвола	2. Радна дозвола
Издаје се на захтев странца ако има: <ul style="list-style-type: none">- одобрење за стално настањење,- статус избеглице,- припада посебној категорији странца,- у случајевима утврђеним међународним уговором,- ради спајања породице.	<ul style="list-style-type: none">- радна дозвола за запошљавање;- радна дозвола за посебне случајеве запошљавања - упућена лица, кретање у оквиру привредног друштва, независни професионалци;- радна дозвола за samozapošljavanje. Странац са радном дозволом може у Републици Србији да обавља само послове за које је добио дозволу.

Законом су прописани случајеви у којима се услови за запошљавање странаца на примењују (на странца чији боравак у Републици Србији не траје дуже од 90 дана у року од шест месеци од дана првог уласка у Србију, и то на странца који: је власник, оснивач, заступник или члан органа правног лица регистровано у Србији, ако није у радном односу у том правном лицу; у Србији борави ради успостављања пословних контаката или присуствовања пословним састанцима и који, без остваривања прихода у Србији, обавља друге пословне активности које се односе на припрему страног послодавца да успостави присуство и отпочне са радом у Србији; је упућено лице које у Србији изводи радове на основу уговора о набавци робе, набавци или закупу машина или опреме и њене испоруке, инсталирања, монтаже, оправке или обучавања зарад на тим машинама или опреми и др.).